DET JURIDISKE FAKULTET
UNIVERSITETET I BERGEN

NOTAT

til

Fakultetsstyret

Jnr. Arkiv	Sak nr. 97/13 Styremøte 10.12.2013

Evaluering av handlingsplan for internasjonal virksomhet 2011 - 2013

Det vises til sak 86/13 der det foreslås at gjeldende handlingsplan forlenges inntil juni 2014, frem til ny handlingsplan er vedtatt.

De ansvarlige for oppfølging av handlingsplanen for internasjonal virksomhet har arbeidet ut fra en plan der en større evalueringsrapport til fakultetsstyret i desember 2013 inngikk. Styret får seg derfor forelagt denne evalueringsrapporten om arbeidet i planperioden nå.

Evalueringsrapporten ble drøftet i Forskningsutvalget 26. november. Utvalget uttalte følgende «Utkast til styresak ble tatt til etterretning. Utvalget oppfordrer til at man ikke lar seg binde for mye av tidligere plan når man utarbeider ny handlingsplan.»

Evalueringsrapporten ble drøftet Studieutvalget 3. desember. Utvalget tok evalueringen til orientering.

I samsvar med det framlagte forslaget inviterer dekan og fakultetsdirektør fakultetsstyret til å gjøre slikt

Vedtak:

Fakultetsstyret tar evalueringsrapporten til orientering. Rapporten vil inngå som grunnlag i arbeidet med utarbeidelse av ny handlingsplan for perioden 2014 - 2015.

Dekan Fakultetsdirektør

Nagu/mamy/rasæ

Vedlegg:
Evalueringsrapport av handlingsplan for internasjonal virksomhet 2011 – 2013

Selve handlingsplanen finnes her http://www.uib.no/jur/22609/handlingsplan-internasjonal-virksomhet-2011-2013

Handlingsplan for internasjonal virksomhet ved Det juridiske fakultet 2011-2013 - Evaluering

Innledning
Handlingsplanen for internasjonal virksomhet ved Det juridiske fakultet ble vedtatt av fakultetsstyret 16. juni 2011. Høsten 2011 ble det i samarbeid mellom administrasjonen og dekanatet utarbeidet en konkret oppfølgingsplan for hvordan og når de ulike tiltakene i handlingsplanen skulle iverksettes for å sikre at målene som var gitt i handlingsplanen nås innen planperiodens utløp. Det ble høsten 2011 sendt brev til de ansvarlige for oppfølgingen av de ulike tiltakene, hvor de ble gjort oppmerksom på tiltakene som er vedtatt i handlingsplanen. Vi er nå mot slutten av planperioden, og vi ser at de fleste av tiltakene ble igangsatt etter planen. En del arbeid gjenstår, og kan videreføres i neste planperiode.

Her følger en evaluering av handlingsplanen for perioden 2011-2013. Redegjørelsen blir også lagt frem til orientering i Forskningsutvalget og Studieutvalget.

Internasjonaliseringsoppdraget
For å nå visjonen om å bli en internasjonalt anerkjent forsknings- og utdanningsinstitusjon

skal Det juridiske fakultet

1. Utdanne juridiske kandidater med kompetanse til å løse internasjonale og komplekse juridiske spørsmål og samfunnsoppgaver for et nasjonalt og internasjonalt arbeidsmarked
2. Drive juridisk forskning og rettsutvikling på et høyt internasjonalt nivå

Overordnede mål for planperioden
Internasjonaliseringsarbeidet som er beskrevet i denne handlingsplanen er begrenset til Det juridiske fakultets utdannings- og forskningsoppdrag og har følgende overordnede målsetninger:

1) Videreutvikle studieprogrammene faglig, pedagogisk og administrativt med sikte på å få et bevisst fokus på forholdet mellom det nasjonale og det internasjonale og sikre studiekvalitet på internasjonalt høyt nivå.
2) Utvikle en kvalitativt sterk faglig profil for forskningsvirksomheten, som gjør at fakultetet blir en mer aktiv bidragsyter i den internasjonale forskningsfronten.

Internasjonalisering har også en side til formidling som også ligger innenfor samfunnsoppdraget til Det juridiske fakultet. Tiltak for å styrke det internasjonale perspektivet i forskningsformidlingen er konkretisert i handlingsplanen for formidling og er derfor ikke nærmere angitt i denne planen.

Mer spesifikke mål for internasjonalisering av utdanningstilbudet og for internasjonalisering av forskningen er angitt nedenfor. For hvert mål er det gitt en liste over hvilke konkrete tiltak som skulle iverksettes for å forfølge målet i planperioden.

Internasjonalisering av utdanningstilbudet

Mål: *Sikre at masterprogrammet ivaretar et internasjonalt perspektiv ved å:*
- *Foreta en gjennomgang av læringsmålene for å vurdere om EU-retten, EMK-retten og andre internasjonale rettskilder har en adekvat plass i studietilbudet.*
- *Øke oppmerksomheten om de internasjonale dimensjonene som finnes i de obligatoriske kursene.*
- *Øke bruk av internasjonale gjesteforskere som et tilskudd til undervisningen i de obligatoriske emnene.*

Evaluering: Gjennom brev til den enkelte kursansvarlige har de kursansvarlige blitt gjort oppmerksom på tiltakene som er vedtatt i handlingsplanen. I følge oppfølgingsplanen skulle de tre øverste punktene også vært tatt opp på studieårsmøter våren 2012. På grunn av vakanser i studieseksjonen ble det ikke avholdt studieårsmøter våren 2012. Våren 2013 ble

det avholdt studieårsmøter der læringsmålene ble gjennomgått, men tema om hvor vidt EU-retten, EMK-retten og andre internasjonale rettskilder har en adekvat plass i studietilbudet ble ikke tatt opp. Til tross for at kursansvarlige tidligere ble gjort oppmerksom på tiltakene kan det tenkes at disse punktene ikke punktene hverken ble fulgt opp av den enkelte kursansvarlige eller har ført til store endringer. Disse punktene bør dermed følges opp videre i neste planperiode.

- *Vurdere om et emne undervist på engelsk eller andre fremmedspråk bør inngå som obligatorisk del av mastergraden.*

Evaluering: I følge oppfølgingsplanen skulle dette legges frem for uttale til SU høsten 2012. Høsten 2013 ble dette muntlig drøftet både i SU og i fakultetsstyret i forbindelse med presentasjonen av spesialemneevalueringen. I begge fora kom det fram at man ønsker at akkurat dette skal inngå i arbeidet med (eventuell) ny studiemodell. Tiltaket bør dermed videreføres i den nye handlingsplanen.

- *Utrede oppretting av et nytt spesialemne som legger opp til aktiv deltagelse fra både norske og innreisende studenter.*

Evaluering: En så for seg at et slikt emne for eksempel kunne være en videreutvikling av forelesningene «Exploring the Norwegian Legal Culture» som fra høsten 2011 har blitt tilbudt til de internasjonale studentene. SU drøftet i september 2011 et notat om erfaringene fra den første runden med disse ikke-studiepoenggivende introduksjonsforelesningene. SU ble bedt om å ta stilling til om det var ønskelig å sette i gang en prosess for å utvide forelesningstilbudet til å bli et spesialemne på 10 studiepoeng. SU var positiv til å utvide antallet forelesningstimer noe, men ettersom SU på daværende tidspunkt ikke ønsket at det skulle settes i gang en prosess for å utvikle dette til et studiepoenggivende spesialemne, ble ideen lagt på is. Jørn Øyrehagen Sunde holder de nevnte forelesningene, og har meldt at dersom han alene skal ha kursansvar for et spesialemne som er videreutviklet fra introduksjonsforelesningene vil det på grunn av andre forpliktelser ikke være aktuelt med oppstart før i høstsemesteret 2015.

På vårsemesteret 2013, ble emnet JUS284-2-A Current theories and perspectives in Criminology opprettet, og både norske og innreisende studenter deltok i emnet. Emnet var kun tilbudt den ene gangen, men det har vært nevnt at det ville vurderes om emnet kan tilbys igjen ved en senere anledning av en intern ansatt ved fakultetet. Det vil være avhengig av om man har de relevante ressurser.

I løpet av høstsemesteret 2013 har flere av de vitenskapelige ansatte ved fakultetet kommet med et ønske om å opprette et nytt engelsk spesialemne. Så langt har JUS285-2-A EU and EEA Procurement Law kommet på plass, og skal undervises på vårsemesteret 2014, men det er flere som er under utarbeidelse.

Disse emnene er åpne for både norske og innreisende studenter. Fakultetet bør fortsette med å fremme disse emnene overfor de norske studentene for å sikre en god deltakelse av norske i de engelske emnene. Dette skjer blant annet gjennom informasjonsmøtet om 5. studieåret som arrangeres hvert år i september, der alle emnene presenteres for de norske studentene.

- *Utarbeide rutiner for at internasjonale forskere som kommer til fakultetet i andre ærend blir vurdert som aktuelle for å holde forelesning for studentene.*

Status fra forrige løypemelding: Dette er et område som enda ikke har funnet sin form. I følge oppfølgingsplanen er det nødvendig at det utvikles en «ryggmargsrefleks» for å vurdere om det er aktuelt med forelesning for studentene, hos alle som inviterer internasjonale forskere. Hvordan man kan oppnå dette vites pr i dag ikke. Det er også en tilbakevendende utfordring at det er lavt oppmøte på gjesteforelesninger med mindre forelesningen integreres i, eller knyttes til den vanlige undervisningen. For at forelesningen skal kunne integreres i, eller knyttes til den vanlige undervisningen er det en forutsetning at det planlegges i svært god tid.

Evaluering: Det kan være en omstendelig prosess å måtte ta en vurdering på hver innkommende internasjonale gjest, særlig de som kommer for avgrensete gjøremål som disputaser eller midtveisevalueringer. Gjester som kommer for å delta på seminar eller workshop derimot, skal oftest holde en presentasjon i den forbindelse, og disse er ofte åpne for studenter. Det må vurderes om det er mer hensiktsmessig å gjøre *dette* til hovedarena for studentenes deltakelse, heller enn å sette opp egne forelesninger. Kunngjøring av hva som er åpent for studenter av forskningsvirksomhet kan antakelig bedres markant. En tredje gruppe innkommende internasjonale forskere er gjesteforskere som skal være ved fakultetet i flere uker/måneder. Her ligger det nok et større potensiale for å få satt opp egne forelesninger, siden man da har et helt annet tidsaspekt. Da har man fortsatt utfordringen med å sikre et godt oppmøte fra studentene, med mindre man klarer å supplere forelesningene med gjesteforelesningen. Å få gjennomført dette vil best kunne organiseres dersom det er samme forskergruppe som inviterer gjesten og har ansvaret for faget der gjesteforelesningen kan gå inn.

- *Videreutvikle internasjonal uke med sikte på internasjonalt fokus også i den obligatoriske undervisningen denne uken.*

Evaluering: I tillegg til at de kursansvarlige høsten 2012 fikk brev om tiltakene som ble vedtatt i handlingsplanen, skulle dette punktet ifølge oppfølgingsplanen også tas opp på de tidligere nevnte studieårsmøtene som ikke ble avholdt våren 2012. I september 2012 ble det i stedet sendt et påminningsbrev til de kursansvarlige for emnene som har undervisning i uke 3. Flere av emnene som har undervisning i uke 3 er emner som uansett har et naturlig internasjonalt fokus.

Mål: *Styrke mottaksapparatet og integreringen av innreisende utvekslingsstudenter ved å*

- *Kartlegge vellykkede opplegg ved andre juridiske fakultet.*

Evaluering: Det har ikke blitt gjort en systematisk kartlegging av opplegget ved andre juridiske fakultet, men den eller de som deltar på de årlige møtene i nettverkene som fakultetet er medlem av, er oppmerksom på å ta med seg gode ideer fra partneruniversitet. Etter inspirasjon fra andre universitet har de internasjonale studentene fra og med høsten 2011 blitt samlet før eksamensperioden hvert semester for å få informasjon om den praktiske gjennomføringen av eksamen. Det har også blitt holdt en samling med introduksjon til Mi side og Kark før første oppgaveinnlevering. Fakultetet skal, ved å fortsatt være representert på de årlige nettverksmøtene, fortsette med å ta med seg de gode erfaringene fra andre partnerinstitusjoner for å forbedre tilbudet til innreisende studenter.

- *Tilrettelegge for et introduksjonskurs i norsk rett.*

Evaluering: Fra og med høsten 2011 har professor Jørn Øyrehagen Sunde holdt introduksjonsforelesningene «Exploring the Norwegian Legal Culture» for internasjonale studenter. Forelesningene har blitt holdt hvert semester siden, og det er stort oppmøte og gode tilbakemeldinger fra de internasjonale studentene. Kurset er ikke obligatorisk, og ikke studiepoenggivende. Høsten 2011 var introduksjonskurset på to forelesninger à 2x45 minutter. De påfølgende semestrene ble tilbudet utvidet til tre forelesninger à 2x45 minutter. Det ble tidligere drøftet om emnet skulle tilbys i emneporteføljen som et poenggivende spesialemne, men Studieutvalget var da kun positiv til å utvide antallet forelesningstimer noe, men ikke ønsket at det skulle settes i gang en prosess for å utvikle dette videre. I tillegg nevnte Sunde at dersom han alene skulle ha kursansvar for et spesialemne som er videreutviklet fra introduksjonsforelesningene ville det på grunn av andre forpliktelser ikke være aktuelt med oppstart før i høstsemesteret 2015. Fakultetet bør vurdere i neste handlingsplanperiode om introduksjonskurset skal fortsette som et relativt kort og ikke poenggivende emne, eller om det heller skal tilbys som et poenggivende spesialemne.

- *Evaluere faddero pplegget og det sosiale programmet for innreisende studenter og vurdere mulige forbedringer.*

Evaluering: ELSA har ansvar for fadderuken og det utenom-faglige sosiale opplegget for innreisende studenter. I løpet av handlingsplanperioden har administrasjonen hatt møter med ELSA i forkant av semestrene for å fordele ansvar rundt mottaket av innreisende studenter. Fadderprogrammet for innreisende studenter fortsetter å følge programmet for de norske studentene for å integrere de innreisende så godt som mulig. Ut ifra de tilbakemeldingene både fakultetet og ELSA har mottatt, er det fortsatt rom for forbedringer når det gjelder integrering av innreisende studenter blant de norsk. Fadderne har overtatt ansvaret for omvisning på fakultetet på dag 1 av fadderprogrammet. ELSA fortsetter å være representert på informasjonsmøtet ved semesterstart ved fakultetet. Av forbedringer som har skjedd fra 2012 kan det nevnes at det i samarbeid mellom ELSA og administrasjonen ble sendt en e-post til alle innreisende studenter før semesterstart, både for å presentere ELSA og for å minne om datoer for viktige aktiviteter de første ukene av semesteret. ELSA opprettet også en Facebook-gruppe der alle interesserte kunne melde seg for å være informert om ulike aktiviteter. ELSA var dessuten representert på «A Guide to Norwegian Student Life» som var en del av semesterstartprogrammet i regi av Studieadministrativ avdeling, og som hadde som mål å presentere fadderuken og hva den inneholder til innreisende studenter. Dette tiltaket ble dessverre nedlagt av Studieadministrativ avdeling fra høstsemesteret 2013. Til semesterstart 2013 hadde ELSA også utarbeidet en «flyer» om fadderuken som de distribuerte til fadderbarna. Flyeren var ment som en guide til fadderuken, og ellers til å være student i Bergen. Grunnet redusert kapasitet hos administrativt ansvarlig for innreisende studenter ved fakultetet, har oppfølging og evaluering av det sosiale programmet ikke vært optimalt, og det ikke har alltid vært faste møter som nevnt i oppfølgingsplanen. Fakultetet bør jobbe videre med ytterligere forbedringer i samarbeid med ELSA for den kommende handlingsplanperioden.

- *Tilrettelegge for at undervisningen i engelskspråklige spesialemner i fremtiden i større grad gis av fast ansatte ved fakultetet ved oppmuntring til økt internasjonalt undervisnings- og forskningssamarbeid og tilbud om språkopplæring.*

Evaluering: I følge oppfølgingsplanen skulle planer og muligheter for å tilby engelskspråklige spesialemner tas opp i dekanatets medarbeidersamtaler med den enkelte tilsatte. Dette ble tatt opp der det ble naturlig, og det ble identifisert med den enkelte vitenskapelige ansatt om hvor vidt det kunne vært aktuelt å opprette et engelsk spesialemne. Identifisering av behov for språkopplæring ble også påbegynt i den enkeltes medarbeidersamtale, og blir fulgt opp.

Hva gjelder tilbud om språkopplæring har fakultetet tidligere forespurt University of Aberdeen om de har mulighet til å tilby engelskkurs. Språksenteret ved University of Aberdeen var positive til dette, og den første gruppen ansatte (fire personer) gjennomførte en ukes intensivt språkkurs i Aberdeen i juni 2012. En ny gruppe (syv personer) dro til Aberdeen i midten av oktober 2012. Disse første to gruppene har bestått av administrativt ansatte. Basert på erfaringene fra de første rundene med språkkurs vil en vurdere om dette er et tilbud en vil videreføre for fremtiden, og eventuelt også tilby til vitenskapelig ansatte. Det ble søkt om Erasmus Staff Mobility-midler til delvis dekking av kostnadene ved språkkurset i både juni og oktober. Per evalueringstidspunkt vites ikke konkret om hvor vidt det tilbudet er vurdert som fortsatt aktuelt til både administrative og vitenskapelige ansatte i fremtiden.

- *Evaluere dagens spesialemneportefølje med fokus på om noen av de eksisterende emnene kan undervises på engelsk istedenfor på norsk og om det finnes emner på norsk og engelsk som er overlappende.*

Evaluering: I følge oppfølgingsplanen skulle dette inkluderes i spesialemneevalueringen som skulle utføres av arbeidsgruppen som holder på med programevaluering av masterstudiet i rettsvitenskap. Dette temaet har nok ikke vært spesifikt kommentert i evalueringen av spesialemneporteføljen, men det bør merkes at det alltid er, ved opprettelse av et spesialemne, lagt til grunn at det ikke blir overlapping med andre emner. Det bør også merkes at de fleste av de siste emnene som ble opprettet, tilbys på engelsk.

Mål: *Øke andelen norske studenter på de engelskspråklige spesialemnene ved å:*

- *Integrere forelesninger fra de engelskspråklige spesialemnene i de obligatoriske emnene der dette er mulig og relevant.*

Evaluering: I følge oppfølgingsplanen skulle dette vært tatt opp med de kursansvarlige på studieårsmøtene våren 2012. Som nevnt ble det på grunn av vakanser ikke avholdt studieårsmøter våren 2012. Studieårsvise møter ble arrangert våren 2013, men dette tiltaket ble ikke fulgt opp. Det gjenstår også å identifisere aktuelle koblinger mellom obligatoriske emner og spesialemner.

- *Påse at de engelskspråklige spesialemnene blir tilfredsstillende presentert på informasjonsmøtet om 5. studieår, til tross for at de kursansvarlige ofte ikke har mulighet til å være til stede.*

Evaluering: På informasjonsmøtene om 5. studieår høsten 2012 og 2013, ble det i den generelle informasjonen lagt tydelig vekt på at det både er mulig og lurt å tilegne seg kunnskap om juridisk engelsk gjennom å velge et spesialemne som blir undervist på engelsk. Alle presentatører var på forhånd bedt om å i tillegg til å fortelle om eget emne, også trekke frem engelskspråklige emner som kunne være en heldig kombinasjon med eller alternativ til emnet de presenterte. Mange av presentatørene fulgte oppfordringen og trakk frem engelskspråklige emner. I tillegg var alle spesialemner som ikke ble presentert i løpet av dagen listet opp på baksiden av programmet slik at det gikk frem at disse også tilbys, selv om de ikke hadde egen presentasjon i løpet av dagen. Disse tiltakene vil videreføres på fremtidige informasjonsdager om 5. studieår. Fakultetet bør fortsette med arbeidet rundt dette, og også vurdere om det finnes andre måter å «markedsføre» de emnene som ikke blir muntlig presentert.

Mål: *Sikre at studentene får anledning til å studere ved gode institusjoner i utlandet ved å:*

- *Kvalitetssikre utvekslingstilbudet gjennom kontinuerlig oppdatering og utvikling av avtaleporteføljen.*

Evaluering: Dette gjøres kontinuerlig. Før hver inngåelse av nye avtaler blir det gjort en nøye vurdering av tilbudet studentene våre vil få ved det aktuelle universitetet, basert på tilgjengelig informasjon om både mottaksapparat og fagtilbud. Hver høst blir det også foretatt en gjennomgang av avtaleporteføljen med fokus på om det er aktuelt ikke å fornye noen av avtalene som går ut det neste året, sammen med en oppsummering av utviklingen som har skjedd det siste året og av hva som er under arbeid. Alle studenter blir bedt om å skrive en rapport etter endt utenlandsopphold. Rapportene leses nøye. Kritiske tilbakemeldinger blir fulgt opp i de tilfellene det anses å være nødvendig. I løpet av handlingsplanperioden ble avtaleporteføljen godt kvalitetssikret, oppdatert og utviklet. Den jobben skal videreføres i neste planperiode.

- *Utvide avtaleporteføljen i Tyskland til å også omfatte avtaler som åpner for at studentene våre kan komme inn på LLM-studium i for eksempel Berlin (Freie), München, Heidelberg og Freiburg.*

Evaluering: Våren 2012 ble det signert avtale om LLM-utveksling til Universität des Saarlandes i Tyskland. Fakultetet inngikk en avtale om LLM-utveksling til Freie Universität Berlin våren 2013. Så langt har kun en student benyttet seg av LLM-avtalen med Universität des Saarlandes. Det gjenstår å se om LLM-avtalen til Freie Universität Berlin blir brukt i neste handlingsplanperiode. På evalueringstidspunkt er det ikke påbegynt noen diskusjoner med München, Heidelberg eller Freiburg, men det kan være et ønske om å videreføre tiltaket i neste handlingsplanperiode.

- *Opprette utvekslingsavtaler med universitet i særlig Kina, Singapore, USA og Canada.*

Evaluering:

Kina: Høsten 2011 ble det signert avtaler som legger til rette for studentutveksling til China University of Political Science and Law og Renmin University, begge i Beijing, i tillegg

til at et besøk til Fudan University Shanghai førte til at også jusstudenter nå kan utveksle gjennom den allerede eksisterende avtalen mellom UiB og Fudan. Høsten 2012 ble det signert en avtale med China Foreign Affairs University, men denne avtalen åpner kun for studenter som kan kinesisk. Denne ble signert hovedsakelig for at ph.d. studenter derfra skal kunne komme til Bergen.

Singapore: Høsten 2011 hadde fakultetet besøk fra National University of Singapore, og drøftelser om mulig studentutvekslingsavtale fant sted. På grunn av skifte av dekan for internasjonale relasjoner ved National University of Singapore var det ikke kommet til noen konklusjon enda. Høsten 2013 fikk fakultetet nytt besøk fra NUS, og diskusjonene ble tatt opp igjen, blant annet om å vurdere igjen mulighet for utveksling av våre studenter dit gjennom den sentrale UiB avtalen, samt å vurdere mulighetene for å inngå en LLM-avtalen. Av kapasitetsgrunner har ikke fakultetet rukket å følge dette opp enda på evalueringstidspunktet, men dialogen med NUS vil fortsette.

USA: En delegasjon fra fakultetet besøkte flere universitet i USA i mars 2012 og november 2012. Under besøket i mars 2012 var det dialog om nye utvekslingsavtaler med American University Washington College of Law og ved University of Minnesota. Under reisen i november 2012 ble det innledet dialog med University of Colorado at Boulder og University of Chicago. Besøket på Chicago Law School vil ikke lede til avtale om studentutveksling i overskuelig fremtid, men har åpnet opp for forskningsopphold for fakultetets ph.d.-kandidater og andre forskere. Besøket til University of Colorado at Boulder ser ikke ut til å resultere i avtale om studentutveksling med det første, men det er etablert kjennskap til hverandres sterke fagmiljø innenfor energi- og miljørett.
Våren 2013 signerte fakultetet en avtale med Penn State University (avtalen omfatter både utveksling uten skolepenger og LLM).
En delegasjon fra fakultetet deltok på den store utdanningskonferansen NAFSA i St. Louis våren 2013. I løpet av NAFSA hadde delegasjonen møter med representanter fra Washington College of Law, University of Minnesota, Penn State University, University of Illinois at Champaign og University of Charlotte. Det er ikke kommet til konklusjoner enda med American University Washington College of Law, men dekan tok opp igjen dialogen ved et besøk til Washington i november 2013. Det ligger an til at det i løpet av det nærmeste året, eller årene, vil bli signert studentutvekslingsavtaler på fakultetsnivå med University of Illinois at Champagne, University of Charlotte og Washington College of Law. Videre er det nå inngått en avtale om opptak til LLM-program med reduserte skolepenger ved University of Minnesota, og signert avtale om opptak til LLM-program ved Hamline University.

Canada: Våren 2012 signerte fakultetet en avtale med The Faculty of Law ved The University of Western Ontario ("Western Law").
En delegasjon fra fakultetet reiste til Canada på CBIE (Canadian Bureau for International Education) konferanse i Vancouver i november 2013. CBIE vil være en nyttig arena både for å knytte nye kontakter og for å få møtt mange potensielle partnere i løpet av kort tid. Det er også planlagt besøk til University of British Columbia i Vancouver, samt University of Alberta, der mulighet for utvekslingsavtaler skal diskuteres, samt for forskningssamarbeid.

Til tross for at fakultetet har inngått en del flere nye avtaler med de overnevnte landene i planperioden, sier ikke fakultetet seg ferdig med disse. Det er derfor et ønske om å fortsette arbeidet med disse i neste planperiode.

- *Sikre god implementering av nyopprettet avtale med NRU-HSE, Russland. Herunder kartlegge finansieringsmuligheter for studenter fra Russland til Norge.*

Evaluering: Senter for internasjonalisering av utdanning (SIU) lyste høsten 2011 ut midler innenfor samarbeidsprogrammet med Russland for perioden 2011-2015. Fakultetet leverte en prosjektsøknad som blant annet inkluderte stipend til studentutveksling. Søknaden ble evaluert til å være støtteverdig, men nådde ikke opp i konkurransen blant søkerne.

I midten av september 2012 hadde SIU ny søknadsfrist for midler til mindre samarbeidsprosjekt som skulle finne sted innen utgangen av 2013, og fakultetet leverte på nytt søknad som blant annet inkluderte studentstipend. Søknaden ble innvilget, og våren 2013 ble det lyst ut fire studentstipend for russiske studenter fra to av fakultetets russiske

partneruniversitet i Moskva og Kaliningrad, med interesse for energi- og miljørett. Studentene befinner seg i Bergen høsten 2013. Workshopen det også ble tildelt midler til og som opprinnelig var planlagt for våren 2013, ble gjennomført høsten 2013 i Kaliningrad: «Current issues of Energy Law».

I tillegg leverte fakultetet i juni 2013 to søknader om støtte til videre samarbeid med Russland ved SIUs utlysning av midler. Begge dreier seg om samarbeid innenfor energi- og miljørett. Fakultetet ble tildelt støtte til «begrensede aktiviteter» med søknadsramme NOK 300 000 for å videreføre utlysning av studentstipend for russiske studenter. Dette vil implementeres i neste handlingsperiode.

Fakultetet fikk også innvilget SPIRE-midler fra UiB for å invitere forskere fra NRU-HSE til workshopen i strafferett som fakultetet var vertskap for våren 2013.

Det er ønskelig å fortsette arbeidet med Russland i neste planperiode.

- *Videreutvikle og forbedre informasjonen om utveksling på fakultetets nettsider*

Evaluering: Det har skjedd noen forbedringer på dette området, blant annet er rapporter fra tidligere utvekslingsstudenter gjort lettere tilgjengelig ved at de legges ut i fillageret på Mi side og informasjonen om søknad om forhåndsgodkjenning og endelig godkjenning av utenlandsopphold er oppdatert og utdypet. Informasjonen om den enkelte utvekslingsavtale/det enkelte partneruniversitet er også blitt bedre, men har fortsatt forbedringspotensial. Det vil kreve et stort løft å bringe dette opp på ideelt nivå, og dette er et arbeid som det så langt ikke har vært tid til å prioritere.

Mål: *Tilrettelegge for å etablere et LLM-program ved å:*

- *Utrede alle sider rundt oppretting av LLM-program.*

Evaluering: Ut over de utredninger som ble gjort i løpet av studieåret 2009/2010 der det blant annet ble sendt ut oppfordring til fagmiljøet om å komme med forslag til tematisk innhold for eventuelle LLM-grader, og en kartlegging av kostnader knyttet til etablering og drift av slikt studieprogram, er det ikke gjort noe under dette punktet. Styret konkluderte i 2009 med at etablering av et eller flere LLM-program avhenger av ressurssituasjonen ved fakultetet, og at det er en forutsetning for oppretting at både personalsituasjonen og den økonomiske situasjonen tillater det. Det vil ikke bli gjort nærmere utredninger før dekanatet eller fakultetsstyret gir signal om at ressurssituasjonen tillater oppretting av LLM-program. Dette er noe som kan vurderes nærmere i neste planperiode, og ved arbeidet med (eventuell) ny studiemodell.

Mål: *Styrke internasjonaliseringen i ph.d.-programmet ved å:*

- *Etablere flere samarbeidsavtaler som inkluderer utveksling på ph.d.-nivå. (dekan og administrasjonen)*

Evaluering: Så langt i planperioden er ph.d.-nivået inkludert i de nye samarbeidsavtalene som er inngått med de to tidligere nevnte universitetene i Beijing. I tillegg har utveksling på ph.d.-nivå også vært drøftet i de innledende samtalene som er holdt med amerikanske universitet våren 2012. På evalueringstidspunkt er det ikke kommet flere avtaler om utveksling på ph.d.-nivå utover de to overnevnte kinesiske universitetene.

- *Videreutvikling av det nordiske samarbeidet innen forskerutdanningen. (forskerskoleleder og visedekan)*

Evaluering: Samarbeidet med de andre nordiske doktorgradsgivende institusjonene innen juss er videreført fra 2011. Fakultetet har vært representert på møtene som har vært avholdt her, senest i september 2012. En felles nettside for annonsering av ph.d.-kurs er nå aktiv, koordinert av Uppsala Universitet.

- *Klargjøre i oppstartsamtale at det er et veilederansvar å motivere til og å legge til rette for utenlandsopphold som innebærer kontakt med utenlandske forskningsmiljø. (forskerskoleleder)*

Evaluering: Dette er inkorporert i opplegget for oppstartsamtalen fra og med høstsemesteret 2011.

- *Fokusere på verdien av utenlandsopphold i ph.d.-kandidatens medarbeidersamtale.*

Evaluering: Dette er inkorporert i opplegget for medarbeidersamtalen fra og med høstsemesteret 2011.

- *Utarbeide evalueringskriterier for godskriving av deltakelse på språkkurs i den nye forskerskolen. (FU).*

Evaluering: Et forslag til retningslinjer var planlagt lagt frem for FU innen utgangen av 2012. Dette er ikke gjort. Det ble tatt en vurdering av leder for ph.d.-programmet i samråd med forskningsdekan, og man kom frem til at det ikke var hensiktsmessig å utvikle retningslinjer enda. Fakultetet har ingen erfaring med slike søknader. Stipendiatene har derfor i 2012 fått melding om at språkkurs kan gi studiepoenguttelling, men da gradert uttelling, altså ikke samme uttelling som et kurs med rent faglig innhold.

- *Utarbeide oversikter over hvor det finnes tilfredsstillende engelskspråklig undervisning for internasjonale ph.d.-kandidater som er tatt opp på ph.d.-programmet i rettsvitenskap.*

Evaluering: Sett i sammenheng med opprettelsen av den nye nettressursen for forskerutdanningskurs bør det nå bli lettere å orientere seg i kurstilbudet. I tillegg bør arbeidet med å utarbeide oversikter fortsette, ettersom man må sikre et tilfredsstillende alternativ for Grunnlinjen for fakultetets engelskspråklige stipendiater. Et alternativt opplegg er nå gjennomført av en av de engelskspråklige kandidatene, som har hatt et vellykket opphold i Leicester høst 2013.

Internasjonalisering av forskning

Mål: *Øke muligheten for den enkelte til å delta i den internasjonale rettsvitenskapelige debatten ved å:*

- *Kartlegge eksisterende samarbeid med nordiske land og finne ut hvor samarbeidet bør styrkes.*
- *Kartlegge finansieringskilder for avholdelse av nordiske seminar.*
- *Ta initiativ til å etablere nordiske nettverk innenfor rettsområder som ikke har slikt forum for arbeidspresentasjoner.*

Status fra forrige løypemelding: Tiltakene over var ikke iverksatt pr september 2012. Det var planer om å holde et forskergruppeledermøte i løpet av høsten 2012 der en vil drøfte punktene over.

Evaluering: Kartlegging av finansieringskilder for avholdelse av nordiske seminar er delvis utført. Planen om å holde et forskergruppeledermøte i løpet av høsten 2012 der en ville drøfte punktene over, er ikke gjennomført. Fakultetet bør videreføre de nevnte tiltakene i kommende planperiode.

- *Kartlegge hvilke universitet en ønsker forskningssamarbeid med innenfor strategiplanens satsingsområder. Bidra til dette gjennom nye avtaler om studentutveksling der dette er mulig.*

Status fra forrige løypemelding: Innenfor strafferett er det opprettet kontakt med Robina Institute ved University of Minnesota. I tillegg er samarbeidsavtalen som er inngått med Renmin University i Beijing særlig relevant for strafferettsmiljøet ettersom juridisk fakultet ved Renmin University har et senter for fremragende forskning innenfor strafferett. Kontakten med Renmin University er svært relevant også for satsingsområdet konkurranserett.

Deltagelsen i prosjektet Nordic Restatement of Contract Law er sentralt når det gjelder internasjonalt forskningssamarbeid innenfor formuerett.

Evaluering: [De oppnådde resultatene vurderes som tilfredsstillende, men bør videreutvikles i kommende planperiode. Hva med konkurranseretts-satsingen og internasjonalt forskningssamarbeid? Skal det sies noe eksplisitt her?] Professor II fra Danmark skal være på plass per 1. januar 2014.

- *Avsette midler til reiser og legge sterkere føringer på prioritering av søknader. Søknader om reisestøtte til reiser som bidrar til nettverk for flere enn én enkelt forsker skal prioriteres. Videre skal søknader om støtte til opphold av lengre varighet prioriteres fremfor søknader om støtte til opphold av kortere varighet.*

Status fra forrige løypemelding: Tiltaket er iverksatt, men det har så langt ikke vært nødvendig å foreta harde prioriteringer mellom søknader om reisestøtte.

Evaluering: I løpet av handlingsplanperioden har omfanget av reiseaktiviteter og nettverksbygging vært økende.

- *Legge til rette for at flere benytter seg av Erasmus Staff Mobility ved at det informeres mer aktivt om mulighetene for kortere utenlandsopphold for vitenskapelig tilsatte gjennom Erasmus Teaching Mobility.*

Status fra forrige løypemelding: Det sendes ut melding via Fakultetsnytt i forkant av de halvårlige søknadsfristene for midler til Erasmus lærerutveksling. Før søknadsfristen vår 2012 var det også fattet en dekanbeslutning som klargjør hvilke grupper ansatte som tilbys erasmusutveksling og på hvilke premisser. Denne sendes ut sammen med melding i Fakultetsnytt. Det er også lagt til informasjon om muligheten for utenlandsopphold gjennom erasmus på nettsiden med oversikt over eksterne finansieringskilder. Så langt i handlingsplanperioden er det én vitenskapelig tilsatt som har benyttet seg av tilbudet om erasmusutveksling. En av årsakene til at det ikke er høyere interesse for denne ordningen er trolig at reiseønsker og reisebehov så langt har kunnet realiseres gjennom tildeling av ordinær reisestøtte.

Evaluering: Selv om reiseaktivitetene finansieres fra andre kilder enn Erasmus-midler, bør omfanget av Erasmus lærerutveksling økes. Det bør også i større grad motiveres til å benytte seg av denne ordningen.

Mål: *Stimulere til å invitere internasjonale vitenskapelige gjester ved å:*

- *Avsette midler til invitasjon av internasjonale vitenskapelige gjester.*
- *Tilrettelegge for at forskergruppelederne kan invitere internasjonale kapasiteter gjennom prioritering av små driftsmidler til slike søknader.*

Status fra forrige løypemelding: Disse tiltakene er iverksatt gjennom utdeling av små driftsmidler. Det er også satt av noe midler over grunnbudsjettet.

Evaluering: I løpet av handlingsplanperioden har omfanget av internasjonale vitenskapelige gjester vært økende.

- *Videreutvikle rutinene for mottak av internasjonale vitenskapelige gjester, slik at disse ivaretar alle sider ved gjestens faglige og sosiale behov.*

Status fra forrige løypemelding: Rutinene for mottak av internasjonale vitenskapelige gjester er videreutviklet. Det gjenstår fortsatt noe før det kan sies at alle sosiale behov ivaretas.

- **Evaluering**:[Fakultetet vurderer rutinene for mottak som tilfredsstillende] Vurdere muligheten for at vitenskapelige gjester kan få tjene som undervisningsressurs i det obligatoriske studiet.

Status fra forrige løypemelding/Evaluering: Forskningsdekanen vurderer dette fortløpende, men det er vanskelig å få til i praksis dersom det ikke planlegges i svært god tid. Gjesteforskere har blitt brukt i undervisningen i noen få tilfeller i 2012.

Mål: *Styrke språkkompetansen til ansatte ved å:*

- *Implementere JUSISP-prosjektet "Tilrettelegging og kvalitetssikring av internasjonalisering av juridisk forskning" på en god måte, herunder utvikling av rutiner for hvordan internasjonale stipendiaters språklige tilleggskompetanse kan benyttes som del av arbeidsplikten, for eksempel til språkvask og annen støtte i forbindelse med publisering i internasjonale publiseringskanaler.*

Status fra forrige løypemelding: Håndbok om hvordan man går frem for å få publisert i ulike kanaler er under utarbeiding. I tillegg er en spørreundersøkelse om publisering og publiseringskanaler under utarbeiding i samarbeid med biblioteket. Rutiner for bruk av internasjonale stipendiaters språklige tilleggskompetanse som del av arbeidsplikten er ikke utviklet enda, blant annet fordi tidsplanen for pliktarbeidet til stipendiatene som for tiden er aktuelle, kommer senere i stipendiatperioden.

Evaluering: Rutiner for bruk av internasjonale stipendiaters språklige tilleggskompetanse bør videreutvikles. Når JUSISP-prosjektet ferdigstilles i 2014, bør resultatene evalueres.

- *Tilby språkkurs både for administrativt og vitenskapelig ansatte, både UiB-interne kurs og eksterne kurs.*

Status fra forrige løypemelding/Evaluering: Informasjon om UiBs tilbud om engelskkurs formidles jevnlig gjennom Fakultetsnytt. I tillegg har det blitt organisert språkopplæring i norsk for tre utenlandske vitenskapelige medarbeidere, lokalt ved fakultetet. Dette ble gjennomført ved hjelp av universitetslektor/stipendiat fra Humanistisk fakultet. Opplæringstilbudet var målrettet og relevant, og anses som svært vellykket.

- *Undersøke om noen av våre britiske samarbeidspartnere har engelskkurs som vi kan gjøre avtale om at våre ansatte kan få benytte.*
- *Legge til rette for at flere administrativt ansatte benytter seg av Erasmus Staff Mobility ved at det utarbeides ferdige opplegg for språkopplæring gjennom Erasmus Training Mobility.*

Status fra forrige løypemelding: Fakultetet har forespurt University of Aberdeen om de har mulighet til å tilby engelskkurs. Språksenteret ved University of Aberdeen var positive til dette, og den første gruppen ansatte (fire personer) gjennomførte en ukes intensivt språkkurs i Aberdeen i juni 2012. En ny gruppe (syv personer) drar til Aberdeen i midten av oktober 2012. Disse første to gruppene har bestått av administrativt ansatte. Det er søkt om Erasmus Staff Mobility-midler til delvis dekking av kostnadene ved språkkurset i både juni og oktober.

Evaluering: Basert på erfaringene fra de første rundene med språkkurs vil en vurdere om dette er et tilbud en vil videreføre for fremtiden, og eventuelt også tilby til vitenskapelig ansatte.